

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum 18 augustus 2020
Betreft Beantwoording Kamervragen over het bericht dat 'Turkije het S400-luchtafweersysteem getest heeft op F-35- en F22-toestellen'.

Onze referentie

BS2020015134

Afschrift aan

de Voorzitter van de Eerste
Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

Hierbij bied ik u, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, de antwoorden aan op de schriftelijke vragen van het lid Voordewind (ChristenUnie) over het bericht dat Turkije het S400-luchtafweersysteem getest heeft op F-35- en F22-toestellen. De vragen zijn ingezonden op 13 juli 2020.

DE MINISTER VAN DEFENSIE,

Drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten

Antwoorden op schriftelijke vragen van het lid Voordewind (ChristenUnie) aan de ministers van Defensie en van Buitenlandse Zaken over het bericht dat Turkije het S400-luchtafweersysteem getest heeft op F-35- en F22-toestellen (ingezonden 13 juli 2020 met kenmerk 2020Z13895)

1

**Kunt u het bericht bevestigen op de website www.armyrecognition.com dat Turkije het S400-luchtafweersysteem getest heeft op F-35- en F22-toestellen?^[1]
Zo nee, acht u het van belang dit bericht te verifiëren en gaat u dit ook doen?**

Ik heb kennis genomen van de berichtgeving op de website van armyrecognition.com. Ik kan dit bericht niet bevestigen. Nederland onderhoudt nauw contact met partnerlanden over de veiligheid van onder meer het F-35-systeem, waarbij gebruik wordt gemaakt van geëigende (militaire) informatiebronnen.

2

Hoe beoordeelt u deze actie van NAVO-lid Turkije?

Het kabinet heeft grote zorgen over de aanschaf en het in gebruik nemen van het S-400 systeem door Turkije. Conform de motie van het lid Van Helvert c.s. (Kamerstuk 28676, nr. 294, d.d. 5 juli 2018) heeft het kabinet deze zorgen meerdere malen uitgesproken in zowel bilateraal als NAVO-verband.

3

Wat zegt de test over de *stealth*-capaciteiten van de F-35?

4

Wat is precies de waarde van de *stealth*-capaciteiten van de F-35 als het Russische S-400 raketsysteem kennelijk in staat is de F-35 te traceren? Was bij de keuze voor de F-35 bekend dat moderne luchtverdedigingssystemen het toestel kunnen waarnemen?

5

Bent u van mening dat de *stealth*-technologie van de F-35 nog steeds actueel genoeg is om de hogere kosten van het toestel en de beperking van andere capaciteiten van het toestel te kunnen compenseren?

Zoals al eerder gemeld in Kamerbrief 26488, Nr. 455 (d.d. 10 december 2019) moet de F-35 voldoen aan de gestelde operationele en technische eisen, waaronder die betreffende *stealth* eigenschappen. *Stealth* maakt niet geheel onzichtbaar, maar verkleint de kans op detectie aanzienlijk. Over de specifieke operationele

---

[1]

https://www.armyrecognition.com/defense_news_july_2020_global_security_army_industry/turkey_has_tested_its_s-400_missile_system_to_track_f-22s_and_f-35s.html

capaciteiten van de F-35 inclusief beweringen over eventuele kwetsbaarheden van het systeem kan ik uw Kamer vanuit veiligheidsoverwegingen geen verdere informatie doen toekomen.

6

Bent u van mening dat deze Turkse test in de bijeenkomst van de NAVO-Ministers van Defensie aan de orde gesteld dient te worden?

Conform de motie van het lid Van Helvert c.s. (Kamerstuk 28676, nr. 294, d.d. 5 juli 2018) heeft het kabinet al meerdere malen in NAVO-verband zorgen uitgesproken over de aanschaf en het in gebruik nemen van de S-400 door Turkije. De eerstvolgende bijeenkomst van NAVO-ministers van Defensie is in oktober 2020. Als er tegen die tijd reden is het punt aan de orde te stellen, zal ik dat doen. Echter, op basis van de informatie waar het kabinet momenteel over beschikt, zie ik daartoe op dit moment geen aanleiding.